

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мови

Освітня програма «Англійська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія
035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності та результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія мови
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Ікалюк Леся Михайлівна
Контактний телефон викладача	0509289956
E-mail викладача	lesia.ikaliuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 13.30
2. Анотація до курсу	
<p>Курс історії мови має на меті забезпечити студентів знаннями про історичний розвиток англійської мови з давніх часів до сьогодення. Завдання курсу – сформувати у студентів системно-наукове поняття про особливості розвитку усіх рівнів англійської мови на різних історичних етапах; розкрити проблемний характер основних питань історії англійської мови. Зміст дисципліни охоплює основні концепції і теорії історичного розвитку англійської мови, специфіку фахової термінології, методи дослідження мовно-історичних явищ англійської мови. Предметом вивчення є історичний розвиток англійської мови, порівняльно-історичний метод, формування англійської національної мови, характерні особливості германських мов, орфографія і фонетична будова, морфологічна будова, синтаксична будова та словниковий склад давньоанглійської, середньоанглійської та раньоновоанглійської мов.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Систематичне вивчення розвитку англійської мови з давніх часів до сьогодення, яке сприяє глибшому розумінню студентами фонетичних і лексико-граматичних структур сучасної англійської мови, мови не як набору правил і винятків, а як результату низки змін, обумовлених як власне мовними чинниками, так і екстралінгвістичними факторами</p>	
4. Компетентності та результати навчання	
4.1. Загальні компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями. • Здатність до пошуку і опрацювання інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. • Здатність використовувати в професійній діяльності знання з історії англійської мови. • Здатність самостійно аналізувати наукову інформацію про мовно-історичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції. • Уміння реалізувати соціальні навички (soft skills): <ul style="list-style-type: none"> - здійснення педагогічної комунікації на засадах комунікативного підходу, ефективного пояснення і презентації навчального матеріалу, взаємодії у мовному середовищі; - автономності і відповідальності у комунікативних ситуаціях побутового та професійного характеру. • Усвідомлення принципів академічної доброчесності. 	
4.2. Фахові компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення структури філологічної науки, її теоретичних основ; розуміння місця історії мови в її структурі. • Володіння знаннями про особливості усіх рівнів англійської мови на різних етапах її розвитку. • Здатність використовувати у професійній діяльності знання з історії англійської мови 	

при викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.

- Здатність усвідомити процес трансформації мови від флективної мови, де найкраще розвинені категорії іменника та прикметника, а порядок слів в реченні є вільним, з відносно однорідним словником германського походження, до статусу мови, що дедалі більше використовує аналітичні форми частин мови.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією науки про історію англійської мови.
- Здатність виявляти спільноіндоевропейський компонент у мові давньоанглійського періоду.
- Здатність визначати динаміку різних елементів структури мови; виявляти взаємозалежність розвитку фонетичної структури і модифікації граматичних категорій, виникнення нових категорій.
- Здатність здійснювати аналіз причини радикальних змін у синтаксисі та словнику.

4.3. Результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією, добираючи її з різних джерел: фахової літератури, довідників, словників, енциклопедій.
- Організувати свій процес навчання та самоосвіти.
- Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач.
- Читати і переказувати сучасною англійською мовою тексти середньо-англійського періоду.
- Аналізувати історичні процеси трансформації англійської мови.
- Використовувати набуті знання з історії англійської мови для аналізу фонетичних і лексико-граматичних явищ сучасної англійської мови з метою кращого їх розуміння та засвоєння.
- Використовувати набуті теоретичні знання з історії англійської мови у викладанні англійської мови у закладах освіти.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			20		
практичні			10		
самостійна робота			60		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
5	035 Філологія	3	В		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год	Ваг а оцін ки	Термін виконання
Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу історії англійської мови, його місце серед інших лінгвістичних дисциплін.	лекція, практичне заняття	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9	опрацювання відповідних джерел перегляд презентації	5	вересень

Загальні відомості про мову. Синхронія і діахронія у мовознавстві. Порівняльно-історичний метод. Група германських мов.			8 год Проблемні завдання: 1. Прокоментуйте етапи порівняльно-історичного методу. 2. Розкрийте недоліки порівняльно-історичного методу.		
Тема 2. Формування англійської національної мови. Територіальні діалекти періоду англосаксонського завоювання. Діалекти періоду нормандського завоювання. Лондонський діалект як основа національної мови. Проблема періодизації історії англійської мови.	лекція, практичне заняття	1, 2, 4, 12, 18, 19	опрацювання відповідних джерел перегляд презентації 7 год Проблемні завдання: 1. Запропонуйте своє вирішення проблеми періодизації англійської мови. 2. Які діалекти переважали у кожному етапі історичного розвитку англійської мови	5	вересень
Тема 3. Характерні особливості германських мов. Закон Грімма. Закон Вернера. Подвоєння приголосних. Ротацізм. Явища чергування і переміни голосних. Система відмінювання голосних. Засоби формоутворення. Умлаут. Структура слова. Типи основ. Система поділу на дієслова з чергуванням і на дієслова з суфіксацією. Ранньогерманський словник.	лекція, практичне заняття	1, 2, 4, 5, 9, 15, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 7 год Проблемні завдання: 1. Закон Грімма та закон Вернера. 2. Поняття умлаута та його типів.	5	жовтень
Тема 4. Давньоанглійський період. Орфографія і фонетична будова. Давньоанглійський алфавіт. Фонемний склад	лекція, практичне заняття	1, 2, 4, 5, 9, 16, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 7 год Проблемні	5	жовтень

<p>мови. Система голосних. Система приголосних. Історичні закономірності звукової системи давньоанглійської мови.</p>			<p>завдання: 1. Проблема орфографії давньоанглійської мови 2. Проблема історичних особливостей звукової системи давньоанглійської мови. Практичне завдання з виразного читання давньоанглійською мовою уривка з епічної поеми «Беовульф»</p>		
<p>Тема 5. Морфологічна будова давньоанглійської мови. Граматичні категорії дієслова, іменника, займенника, прикметника, прислівника і числівника.</p>	<p>лекція, практичне заняття</p>	<p>1, 2, 4, 5, 21, 22, 23</p>	<p>опрацювання відповідних джерел 9 год Проблемні завдання: 1. Проблема граматичних категорій іменника. 2. Проблема граматичних категорій дієслова.</p>	<p>5</p>	<p>листопад</p>
<p>Тема 6. Синтаксична будова та словниковий склад англійської мови давнього періоду. Типи речень. Порядок слів у реченні. Типи підрядних речень. Характеристика словникового складу англійської мови давнього періоду. Спільноіндоєвропейські та спільно германські слова в словниковому складі давньоанглійської мови.</p>	<p>самостійна робота</p>	<p>1, 2, 4, 5, 9, 18, 21, 22, 23</p>	<p>опрацювання відповідних джерел 5 Проблемні завдання: 1. Проблема порядку слів у реченні. 2. Проблема словникового складу давньоанглійської мови.</p>	<p>5</p>	<p>грудень</p>
<p>Тема 7. Середньоанглійський період. Орфографія і фонетична будова. Зміни системи голосних. Утворення нейтральних голосних у ненаголошених складах та їх подальше відмирання.</p>	<p>лекція, практичне заняття</p>	<p>1, 2, 4, 5, 9, 11, 15, 16, 21, 22, 23</p>	<p>опрацювання відповідних джерел 7 год Проблемні завдання: 1. Проблема орфографії</p>	<p>5</p>	<p>жовтень</p>

Зміна ритму слова. Стягнення давньоанглійських дифтонгів. Виникнення нових дифтонгів.			середньоанглійської мови 2. Проблема зміни системи голосних. Практичне завдання з виразного читання середньоанглійською мовою уривка з «Кентерберійських оповідань» Джеффри Чосера		
Тема 8. Морфологічна будова англійської мови середнього періоду. Граматичні категорії іменника, артикля, прикметника, прислівника, займенника, числівника та дієслова.	лекція, практичне заняття	1, 2, 4, 5, 9, 15, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 7 год морфолого-синтаксичний аналіз речень Проблемні завдання: 1. Проблема морфологічної будови середньоанглійської мови. 2. Проблема граматичних категорій дієслова.	5	листопад
Тема 9. Синтаксична будова та словниковий склад середньоанглійської мови. Розвиток нових тенденцій у структурі речення. Поступове встановлення непорушного порядку головних членів речення. Розвиток складного речення. Розвиток системи підрядності. Зміна в системі кореляції та утворення нових підрядних сполучників. Зміни в словниковому складі у зв'язку зі змінами соціального устрою, розвитком ремесла, торгівлі, сільського господарства.	самостійна робота	1, 2, 3, 5, 9, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 5 год Проблемні завдання: 1. Визначення порядку слів у реченні. 2. Проблема запозичень.	5	грудень
Тема 10. Раньонорманнський період. Фонетична	лекція, практичне	1, 2, 3, 5, 8, 9, 21,	опрацювання відповідних	5	жовтень

<p>будова. «Зсув голосних». Зміна приголосних. Становлення англійської орфографії у XV-XVI ст. Вплив орфографії на вимову окремих слів. Історичне обґрунтування поділу на закриті та відкриті склади і його значення для навчання орфографії.</p>	заняття	22, 23	джерел перегляд презентації 7 год. Проблемні завдання: 1. Проблема зсуву голосних. 2. Становлення орфографії раньоніованглійської мови Практичне завдання з виразного читання раньоніованглійською мовою сонета Вільяма Шекспіра.		
<p>Тема 11. Морфологічна будова раньоніованглійської мови. Граматичні категорії іменника, займенника, прикметника і дієслова.</p>	лекція, практичне заняття	1, 2, 3, 5, 8, 9, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел перегляд презентації 7 год. Проблемні завдання: 1. Проблема зсуву голосних. 2. Становлення орфографії раньоніованглійської мови	5	листопад
<p>Тема 12. Синтаксична будова та словниковий склад раньоніованглійської мови. Зміна структури і типології словосполучень. Установлення непорушного порядку слів у реченні. Поповнення словникового складу англійської мови шляхом словотвору, зміни значення слів, запозичення у зв'язку з розвитком промисловості і сільського господарства, торгівлі і транспорту, техніки та науки.</p>	самостійна робота	1, 2, 3, 5, 8, 9, 21, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 5 год Проблемні завдання: 1. Визначення порядку слів у реченні. 2. Проблема словникового складу раньоніованглійської мови.	5	грудень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання		Система оцінювання курсу відбувається згідно з			

курс	<p>критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачене одне письмове підсумкове тестування, яке охоплює 6 завдань (максимальна кількість балів – 10). Схеми розрахунку балів з контрольної роботи: 1, 2, 3, 4 завдання – 1 б., 5 завдання – 2 б., 6 завдання – 4 б.</p> <p>Зразок підсумкової контрольної роботи (тесту)</p> <p>Dwell on the following questions:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The principles of the comparative-historical method. 2. The dialects of the period of the Norman Conquest. 3. Historical periodization as offered by B. Khaimovich. 4. Velar mutation (definition). 5. Rhotacism (definition + examples). 6. The main features of Old, Middle, and Modern English.
Практичні заняття	<p>Оцінюється відвідуваність усіх 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.</p>
7. Політика курсу	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.</p>	
8. Рекомендована література	
<p>1. Романишин І. М. Контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів з історії англійської мови : методичні рекомендації / І. М. Романишин. – Івано-Франківськ :</p>	

Видавництво «НАІР», 2012. – 48 с.

2. Ікалюк Л. М., Ковбаско Ю. Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник / Л. М. Ікалюк, Ю. Г. Ковбаско. – Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2014. – 36 с.
3. Текстові та електронні варіанти тестів для поточного контролю знань.
4. Аракин В.Д. История английского языка: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 “Иностранные языки”. – М., 1985.
5. Иванова И.П., Чахоян Я.П. История английского языка: Учебник. - М., Высшая школа, 1978.
6. Pyish, B. History of the English Language. - Leningrad, 1972.
7. Khaimovich, B.S. A Short Outline of the History of English. Навч. посібн.- К.: Вища школа, 1975.
8. Mykhailenko, V.V. Paradigmatics in the Evolution of English. - Chernivtsi, Ruta, 2004.
9. Rastorguyeva, T.A. History of English. – М., 1983.
10. Verba, L.G.. History of the English language. - Vinnitsa: Nova Knyha, 2006.
11. Смирницкий А.И. Лекции по истории английского языка. - М.: Добросвет, 2000.
12. Baker, P.S. Introduction to Old English. - Blackwell Publishing, Malden, MA, 2005.
13. Stoudenets, H.I. History of the English Language in Tables. - Kyiv, 1998.
14. Reznik, R.V., Sorokina, T.S., Reznik, I.V. A History of the English Language. - М.: Флинта: Наука, 2003.
15. Berndt, R.A. History of the English Language. - Leipzig, 1984.
16. Burchfiold, R. The English Language. - Oxford: Oxford University Press, 1986.
17. Crystal, D. The English Language. - London, 1988.
18. McCrum, R., Cran, R., MacNeil, R. The Story of English. - Viking, Elizabeth Sifton Books, 1986.
19. Wright, J., Wright, E.M. Old English Grammar. - Oxford: Oxford University Press, 1972.
20. Антонович М.М. Курс лекцій з історії англійської мови. - Івано-Франківськ, 1991.
21. Арсеньева М.Г., Балашова С.П., Берков В.П., Соловьёва Л.Н. Введение в германскую филологию. - М., 1980.
22. Иванова Ч.П. Хрестоматия по истории английского языка. - Л., 1963.
23. Ярцева В.Н. История английского языка IX-XI веков. - М., 1985.

Викладач Ікалюк Л. М.